

A POLGÁR

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára:

Egy évre ... .. 240.000 korona
Félévre ... .. 120.000 korona
Negyedévre ... .. 60.000 korona

Főmunkatárs:

VÁZSONYI VILMOS
Felelős szerkesztő: CSERGŐ HUGÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. ker., Aréna út 80. sz.
Telefón: József 55-71
Megjelenik minden szombaton

A felesleges ember

Irta: VÁZSONYI VILMOS

Nyílt színen dacos, nagyszerű nemzeti hős! Zsebre vágja a tapsokat. Ez aztán megadta a franciáknak! Ez aztán a nagyszerű ember, nem fél senkitől! Maga alá gyűri még *Briandot* is. Utána csendesen és mélységes tisztelettel megalkuszik a franciákkal és a gyermek naivitásával kérdi: „Szent Isten! Hogyan merülhetett itt fel egyáltalában félreértés?” — *Ez Bethlen István gróf.*

Amikor hallgatjuk a beszédét, amelyben egészen szokatlan módon a nemzetgyűlés elé vonszolt egy kérdést, amelyet még Honoluluiban is diplomáciai úton szokás elintézni és nem nyilvános dörömböléssel, azt hittük, hogy a *miniszterelnök szép, elsőrendű nemzeti temetést kíván magának rendeztetni.* Nem éri be azzal, hogy a „Szózat” és melléktartományai szerint övé a fajvédők minden szerelme, koszorúja és minden részvéte, egyúttal *nemzeti hősként kíván elesni a csatatéren, ki a nemzet szuverén akaratának védelmében áldozta fel magát, néhány esztendővel azután, hogy a nemzeti szuverénítés nevében kegyes volt kiszolgáltatni a koronás királyt idegen hatalmaknak.*

Csalódtunk. Ez is csak taktika volt. *Bethlen István grófnak eszéágában sem volt politikai öngyilkosság elkövetése,* hanem, hasonlóan kiváló példához, *csak meg akarta ijeszteni a családot, megírta búcsúlevelét és azután — elment jóízűen vacsorázni.* Másnapra, amikor sajtóirodája már kiontott a nemzeti szuverénítéséről írott összes cikket: másnapra szépen lekuporodott és újabb diadalt kürtölt világgá, azt, hogy *Bethlen István gróf pokoli diplomáciai ügyességének sikerült a franciákkal meg-egyeznie.*

Ez az eredmény ismét olyan lelkesedésre ragadta a „Szózat”-ot, hogy örömeiben nyilvánosan megdi-

eserte a Francia Bank súlyos felekezeti körülmények között sinylődő ügyvédjét, aki segített — a házat megmenteni.

Felkelvén a francia deresről, *Bethlen István gróf újabb hősie kirohanásra indult. Az egységes párt értekezletén indult új hősie kirohanásra. Az egységes párt értekezletén újra hadat üzent a demokratikus ellenzéknek, hadat üzent pártja egy részének, leborult saját nagysága előtt.* Ez a beszéd még jobban kidomborítja, mint sokórás parlamenti beszéde, hogy *agyvelejét egészen elborította a fajvédő hullám.* Tiszta demagógia, amikor a nemzeti becsület kérdését hánytorgatja fel azokkal szemben, akik a teljes és tökéletes igazság kiderítését követelik. *Tiszta fajvédő demagógia bűnnek hirdetni a bűn irgalmatlan leleplezését.* Tiszta fajvédő demagógia az a gyanúsítás, hogy a frankhamisítási botrányt *egyes pártok* a maguk céljaira akarják kiaknázni. Hiszen a *fajvédő* sajtó hirdeti napról-napra, miközben a *Bethlen-kormány* nélkülözhetetlenségét fejtegeti, hogy az egész komédiát a zsidók és a szocialisták csinálják, mert ők akarják megszerezni a hatalmat.

Bethlen István gróf sokáig tudta eljátszani azt a kettős szerepet, hogy a reakció benne látta legbiztosabb támaszát, s egyúttal el tudta hitetni rövidlátó emberekkel, hogy a liberalizmus kibontakozásának ő az egyetlen reménye. Az egyik oldalon azt a legendát terjesztette, hogy ő az egyetlen bástya a forradalom veszélye ellen, a másik oldalon, hogy ő az egyetlen lehetőség az ellenforradalom likvidálására. *Az egyik tényezőt kijátszani a másik ellen, az egyiket ijesztgetni a másikkal, politikailag mindenkit félrevezetni és mindezt az őszinteség tüntető allűrjeivel: ez volt az ő játéka!*

Ezért kellett az egyesült ellenzéki pártoknak

végre ezt a játékot leleplezni. Határozatunk világosan megmondja, hogy „a hatalomból semmiféle részt nem kérünk magunknak és készek vagyunk minden a többségből alakult olyan kormánnyal szemben a parlament békéjének biztosítására, a magyar front egységének helyreállítására, amelyet a frankhamisítás ügyében mulasztások nem terhelnek, amelyetől éppen ezért az igazság pártatlan kiderítését bizalommal elvárhatjuk.“

Legyen hát vége annak az ugratásnak, hogy mi hatalomra törekszünk! Mi nem hatalmat: igazságot és világosságot akarunk! Már az első perctől fogva képtelenség volt, hogy az a kormány vezesse a nyomozást, amelynek kormányzata alatt az országos főkapitány vezetésével állami hivatalban történt a frankhamisítás és állami hivatal, — a postatakarék-pénztár, — segítségével történt kísérlet annak elleplezésére; és ahol az országos főkapitány, amikor már nyilvánvalóan gyanússá vált, még két hétig szabadon járhatott, sőt letartóztatása előtt két nappal hivatalos kommunikációban csak azt jelentették, hogy betegsége miatt megy szabadságra.

A kormánynak önmagának be kellett volna látnia, hogy ilyen helyzetben más kormánynak kell felváltania, amely nem vádolható azzal, hogy bármiféle mulasztást követett el, és amelyet a történelemért politikai felelősség nem terhelhet. Bethlen István a hatalomhoz való göresös ragaszkodásában nem tette meg önmaga ezt a szép gesztust. Nem akarja elhagyni a helyiséget. Szaval a nemzeti egységről, az összetartás szükségességéről és nem akarja észrevenni, hogy ő felesleges ember. Csak akadály. Nemzeti egység, egységes és közös front a frankügyben az igazság jegyében: mindez kívánatos. De Bethlen István gróf, aki a politikai őszinteség teljes hiányával rendelkezik, aki minden lépésével rászolgált teljes bizalmatlanságunkra: Bethlen István gróf, a fajvédők öröme, gyönyörűsége és szerelme — a nemzeti egységet csak akadályozhatja.

Ez az ellenzék üzenete számára. De még valamit meg kell mondanom: hagyjon fel végre azzal a játékkal, hogy a kormányzó urat védelmezi akkor, amikor a kormányzó urat senki sem támadja.

A demokratikus ellenzéki pártok egyetlen tagja sem vonta bele és nem is fogja belevonni a frankhamisítás ügybe a kormányzó úr személyét. Ez nem csak taktikából és alkotmánytiszteletből történt és történik így, hanem az ügy teljes ismerete alapján és az igazság szeretetéből. Amikor tehát a miniszterelnök úr felolvasta a külföldi sajtónak a kormányzó úrra vonatkozó álhíreit, ezzel folytatni akarta azt a

régi játékot, hogy a kormányzó úr az ő hathatós védelmére szorul. Vegye tudomásul, hogy a védelemre nincs szükség, hogy a védelem csak bosszantó és immár mindenki látja, hogy ő nem támaszték, hanem ő támaszkodik.

Két vers

Írta: SOMLYÓ ZOLTÁN

A jó polgár

Vázsonyi Vilmosnak az önének

*Kié a nap?! Ki mondja meg nekem?
S kié a hajnal, mely nevetve támad?
S kié a bosszú hegyen s völgyeken,
ha megölték apádat és anyádat?*

*Kié a nap? ... Ki tudja ezt vajjon?
S meleg fénye, mely ráhull a betegre?
Kié a síri, mely óráütés,
melyből ráeszmél szívem az egekre?*

*Kié a nap? ... Azé, ki dolgozik
és rügyekkel jelezve minden lépte?
Vagy azé, kinek kezén az acél
gyilokká lett s az ég selymét letépte? ...*

*Ezt mondjátok meg nekem, emberek,
kik árnyakként lebegtek völgyön s halmon:
Kié a nap! ... Ha meg nem tudhatom,
nem nézhetek beleje ... s meg kell halnom ...*

A pénz

*Szól a koldus: dobjatok pénzt nekem!
Hogy tovább tengethessem életem.
Éhen elveszni, ó, ne hagyjatok,
Isten nevére kérlek: adjatok!*

*És szól a selymes, élvezet kokott:
be sok pénzem volt! És mind elfogyott.
Pedig a testem fáradt már bizony,
a csók ma untat, elfog az iszony ...*

*Szól a diák, feje egy könyv felett:
ó pénz, hol találkozhatom veled!
Tanulni egyre — s éhes a gyomor!
Ki tudja, hogy mi a diáknyomor! ...*

*És szól a munkás: drága a kenyér!
S a kalapácstul véres a tenyér.
Vagyomba kerül a hús, meg a zsír ...
S a kuckóban a gyerek egyre sír ...*

*... Ne kérd a pénzt! A gyengék átka ez!
Parancsolj néki! Eridj és szerezz!
A tavasz fénye és a nő hamis!
Csak egy igaz van: a pénzpiramis!
A pénzgula, mely hatalmat kínál! ...*

Így szól az ember, aki pénzt csinál ...

**Dr. BURSICS ZOLTÁN, ÜGYVÉD
JOGI SZEMINÁRIUMA**

Berlin-tér 3 (W-stend-ház). Előkétsz: az ös-zes jogi, közg. zdasági és védi vizsgákra jegyzet-íret. Tanácskozá

Zárt ajtók mögött

Írta: Pakots József

A magyar hajó hánykodik a nagy viharban. Sötét a horizont, vészes fellegek robognak a haragos-fekete égboltozaton s a hajó árbócának csúcsán föllobog a vészes láng, a *Szent Elmo tüze*. A fizika ezt a tüne-
ményt az elektromos áramok játéknak mondja, a babonás hajósok keresztet vetnek és a halálra gondolnak. A magyar árbócrúdon Szent Elmo tüze a frankhamisítás és a szegény, hitüket vesztett, babonás magyarok katasztrófát jósolnak.

Hova jutottunk? Fejveszetten futkos a roncsolt magyar hajón mindenki, kormány, ellenzék, társadalom. *Mi ez?* A levegő tele van az izgalom, a feszültség elektromosságával: találgatások, kormányválságok. Az újságok idegesen, kapkodva, rapszódikusan számolnak be a rohanó eseményekről. Nevek lobbanak fel a vak homályban, csupa döbbenet, meglepődés! *Sauerwein, Benoist* és a többi. *Mit akarnak? Miért nyüzsgönek?* Az ügyészségen új nyomozás. *Briand* jegyzéket küld. *Note diplomatique és note verbale*. Mit akar? *"Tant de Briand pour une omelette!"* mondja a keserű humor. Aztán konventikulikumok, a politika laeotungi emberkéi mind sóváran néznek a jövőbe; most mi következünk!

A parlamenti folyosó forrong, mint a megzavart méhkas. Mindenki kérdőjel, mindenki tud valamit. Távól a góthikus palota hűvösen előkelő, főrendiházi részében tanácskozik a huszonötök nagy tanácsa. *Lélek az ajtón se be, se ki!* Palotaőrök merev frontja zárja el az utat. Mi történik ott a parlamenti vizsgálóbizottság titkos ülésén? Fülel neszelnék, *Bethlen* kihallgatták, aztán *Pesthyt, Rakovszkyt, Walkót*. Vajjon mit mondtak a miniszterek? És *Kozma Miklós*, báró

Perényi Zsigmond, gróf *Khuen-Héderváry Sándor*? A nagy drámának egyre több aktora lép fel a színpadra. *Mi lesz ebből?*

A folyosó felzsong. Fontoskodva súgnak össze az emberek: *"A kormány megbukott. Menthetetlen!"* Majd más szél szívít a viharban. *"Bethlen nem megy! Semmi áron! Nem mehet, az ország sínylené meg. Vigyázatok, prédára lesen állnak a fajvédők, ők a harctér hiénái, akik csorduló innnyel várják a felfordulást"*. A megfélemlítés, a mesterkedés apró kis ballon d'essai-jeit eregetik fel a viharos levegőbe.

Amott a középfolyosó és baloldali folyosó sarkán előkelően hideg társaság verődik össze. Érdekes látvány. Grófok, akik hónapokra nem mutatkoztak. A parlament exkluzív arisztokrata tagjai, a *legitimisták*. *Mit akarnak?* Eddig hűvös távlatból nézték a kegyetlen küzdelmeket, most, most itt vannak. Készülnek. Mire? Talán a hatalomra? Fanyaron nézik a szegény pirosvérűek.

A jobboldalon is csoportosulások. És jönnek a hírek, az egységes (?) párt meg akarja menteni magát. *Bethlen* a vezér, de... nem lehet *Dugovich Titusz* és *ők* nem törökök. És új vezérek nevei türemlenek fel, mint könnyű és eltűnő habfodrok a hullámok hátán. *Sci-tovszky, Vass József, Kállay Tibor*...

És így kavarog hír, gyanu, kombináció a politika nagy üstjében, senkisé tudja, mi desztillálódik belőle. *Egy azonban bizonyos*. Ebből a rettenetes, égre-esapó és földet rengető konvulzióból a nemzet, az ország épen, tisztességgel fog kikikerülni. Mert *mit tehet ez a szegény nemzet arról, hogy hat éven keresztül csak pellengetre állították?* Mi köze mindahoz a sok

TÁRCA

A Névtelen Anya

Írta: SZINI GYULA

Lehet-e még eszmélni, gondolkodni, körülnézni? Kényelmesen félreülve eltöprengeni azon, mi történik voltaképp velünk? Ez a kor a riporteré, a krónikásé, de nem az elmélyedőé.

Kit tiszteljen ez a kor? Chamberlaint, a locarnói megegyezés apját? Vagy Mussolinit, aki „rendet” akar teremteni és fekete ingeseivel rémitgeti a dalos, jókedvű olasz kedélyt? Katonai diktatúra Spanyolországban és Görögországban, mit jelent? Tiszteljük-e Primo de Riverát, Pangaloszt és a többi zsarnokot. Ó, szegény Európa, akinek ilyen nagy emberei vannak!

A minap a kezembe került a müncheni „Simplicissimus” egy száma, amely „a nagy emberek”-nek volt szentelve, természetesen szatirikus tendenciával. Németország híres embereinek galériája, vonult itt föl Couéval, a couéizmussal megalapítójával élén. Coué, egy önlatát, önmegnyugtató autószigetizáló föltalálója vezetett a hírességek közt és csak utána következtek a szellemi Németország nagyságai, Gerhart Hauptmann és Thomas Mann. Szomorú szatíra ez!

Ez a kor — mellékesen — a maga nagy embereit a békebeli időkből veszi, vagyis olyan nagy értékei vannak, akik már húsz év óta híresek. De veti ezzel szembe a mai kor embere — hiszen vannak *újabb* fölmerült nevek is: *Romain Rolland* és *Pirandello*! *Roland* most lett hatvan éves, *Pirandello* pedig *hatvan éven felül van!* Hát nem mulatságos kor ez?

Kik ennek a világnak hírességei? Katonai diktátorok, hatvan-hetven éves írók, Coué és „System” — Müller, orosz rendezők, amerikai filmprimadonnák, szép filmfiúk, mint *Ramon Novarro* és komikusok, mint *Harold Lloyd*. Ezeknek a hírességeknek világra szóló harsogásában azonban van valami a reklámtrombita rekedtségéből és a fizetett kommuniké talmi hevületéből. A tömeg emberei *ők* és nem bizonyos, hogy nevüket meg fogja őrzeni az utókor. De hát igazán nincsenek-e valódi értékeink, valóságos nagyságaink? Dehogy nincsenek!

Nagy emberünk a *Névtelen Katona*, aki szó és pöz nélkül esett el a milliók temetőjében.

Nagy emberünk a *Névtelen Polgár*, aki már tíz év óta küzd nem magáért, hanem családjá fentartásáért. Megbecsülhetetlen értékünk az a *Névtelen Polgár*, aki a napi megélhetésért megvívta a maga heroikus harcát mindenféle konjunktúra, kurzus, infláció és szanalás esélyeivel szemben. Igazi hősiünk ez a *Névtelen Polgár*, aki reggel elmegy hazulról, hogy a föld alól is kikaparja a családjának valót és ha néha eszméltre roskad, nem vesz be veronált, hogy örökre elaludjon — ami oly kényelmes volna! — és nem írta ki családját. Már korán reggel ott látod a villamoson fáradt, fakó arcával, gondjaival, kétségbeesésével, reménytelen reményeivel, névtelen fájdalmaival, amint munkája, üzlete, hivatala, napi kenyere után lobol.

Igazi értékünk a *Névtelen Anya*, aki oroszláncként küzd és cselédmód megalázkodik, hogy gyermekeit egészségben fölnevelhesse, iskoláztathassa, szívükből kitépje a tüskéket, amiket az élet és — sajnos, néha — az iskola is — szúr beléjük. A csöndesen, otthon élő, szurtos gyerekeket nevelő, kofával, fűszeressel, szenes-sel, házmasterrel vesződő, semmi jövedelemből is háztartást teremtő *Névtelen Anyának* kell szobrot emelni, a *Névtelen Anya* a mi hősiünk, a mi nagy emberünk.

gyalázathoz, amibe elvakult, gyűlölködő, kártékony emberek beletaszították?

A frankhanisítás büntügyi és politikai része tisztázódni fog, de bármít fog eredményezni ez a tisztázás, *senki se merje a maga ügyét összekapcsolni a nemzet ügyével, senki se merészkedjék a maga létét meghosszabbítani, ha az az ország létének kárára esik.* Pusztuljon el mindenki, aki bűnös, csak a *büntelen magyar nemzet* tisztessége, régi presztízse diadalmaskodjék. És *Szent Elmo tüze* a magyar hajó árbócerúdján nem katasztrófát jelent, hanem az új, *becsületes felszabadult magyar élet fárosza lesz!*

Adatik tudtára . . .

„A Magyar Távirati Iroda útján illetékes helyen kijelentik, hogy a napilapoknak a kormány lemondásáról, rekonstrukciójáról, egyes minisztereknek a kormányból való kiválásáról szóló hírei alaptalan és tendenciózus koholmányok, amelyeket bizonyos lelkiismeretlen források zavarkeltés céljából terjesztenek“.

Adatik tehát tudtára mindenkinek, hogy a kormány nem mond le, hogy a kormányt nem rekonstruálják, hogy egyes miniszterek sem távoznak a kormányból. Adatik tudtul . . . a Magyar Távirati Iroda útján, amely 1914 óta egy világtörténelmet mond el, egy korszak élete: néhány ezer kommunikében. 1914 óta azonban a közönség nagyon megtanult olvasni és Ernest Legouvé, aki könyvet ír az olvasás művészetéről, ha föltámadna: ámulattal tapasztalná, hogy a magyar olvasóközönség mekkora tökélyt ért el ebben a művészetben. Mi Petőfi Sándorral szólva, már régóta tudjuk, hogy „mit tesz az emberi nyelven, midőn a fűrj azt mondja: pity-palaty, — mi már 1914-ben tudtuk, hogy mit tesz az, midőn a haditudósító azt jelenti a főhadiszállásról, hogy „csodaszép koraosz“. Ennek a korszaknak valóságos lektűrjei voltak: a sorok közt és hihetetlen egyszerűséggel talált szavakat arra, amire a *Magyar Nyelv Nagy Szótárában* nincs szó . . . főleg a félhivatalos közlések számára. Manapság már a félhivatalos nyelvnek, a kommunikék tájshólásának egész filológiáját tudja minden újságolvasó: tudja, mert kénytelen tudni, tudja, mert az utolsó tíz esztendőben nem egyszer egzisztenciális kérdés volt: tájékozottnak, informáltnak, jól értesültnek lenni, tudja, mert míg hajdanában, az 1914-ben elsüllyedt világban a Magyar Távirati Irodáról a legszűkebb politikai világ zónáján túl nem törődtek, sőt magával a politikával sem törődtek . . . azóta mindenki tudja, hogy a közéletben való részvétel, ami valamikor nemesi privilégium, később polgári kötelesség lett, most mindennapi élet és mindennapi érdek és egy félhivatalos kommuniké nemesak hogy korszakokat nyithat, vagy zárhat le, de egy ország valamennyi lakosának eleve nébe vághat. Öszintén szólva, a félhivatalos kommuniké most nem lep meg, csak ez a félhivatalos kommuniké az, ami meglepő, bár minden változás bejelentése annak bejelentésével kezdődik, hogy — nem lesz változás.

A közönség egyelőre mindenestre várja a kommuniké — folytatását. Addig pedig olvassa a parlamenti vizsgálóbizottság üléséről szóló kommunikéket, amelyek hol négy sorban, hol hét sorban tájékoztatják az országot arról, hogy a bizottság ülése hány órakor kezdődött, kit hallgattak ki . . . olvassa ezeket a kis hét sorokat, forgatja a közvéleménynek e kenyérjegyvét, kenyérjegyre is: bőjt adagot és elolvassván a hét sorokat, elképzeli magának . . . hétkötetes folytatásos regényeket.

Mert ez már aztán a titkos ülések lélektanához tartozik, „más tárgy hiányában“ és más közlés hiányában az újságolvasó a fantázia repülőgépen kíséri a bizottság tárgyalásait. Szó sincs róla, lehetnek okok és helyzetek, amelyek szükségessé tehetik a titkosságot: most azon-

ban a helyzet az, hogy ép ellenkezőleg, a nyilvánosság nappali világítására volna szükség és ez a titkos bizottsági ülés annál kevésbé magyarázható meg, mert hiszen *eredményei amúgy is a legnagyobb nyilvánosság mellett tárgyaltnak.* Németországban nemrég tárgyalta egy féligmeddig hasonló bizottság a Barmat-ügyet, amelynek vihara annyit port és szemetet kavart fel, — amely alapján egy fátyolozó hadmozdulat volt s mögötte a köztársasági államforma ellen készült egy nagy offenzíva.

A tét óriási volt, az akusztika: egy világ, és nagyon sok ok lett volna arra, hogy titkosan tárgyaljanak. Mégis nyíltan tárgyaltak, ahogy általában nyíltak voltak a francia parlamenti vizsgálóbizottságok tárgyalásai is, és nyíltan tárgyaltak Angliában az úgynevezett királyi bizottságok, ép úgy, mint a lordok háza s az alsóház parlamenti vizsgálóbizottságai.

A legtipikusabb parlamenti vizsgálatok egyike az volt, amelyet lord Clive ellen indítottak meg indiai visszaélései miatt, mikor oly irtózatosan elfajultak az indiai állapotok és a keletindiai részvények tulajdonosai aggódni kezdtek osztalékaikért. Lord Clive, aki a semmiből küzdötte fel magát lorddá, India kormányzójává és a birodalom egyik leggazdagabb emberévé, egy lappangó, de óriási közvéleménnyel állt szemben, többek közt Adams Smith is ellene lépett fel. A bizottság „rosszindulatú aprólékosággal“ derítette fel az indiai katasztrófák egész történetét, Clive-t a legkiméletelebb faggatásoknak és keresztkérdéseknek tették ki és mintőmaga panaszkodta: „úgy bántak velem, mint egy juhtolvajjal“. Hosszas tárgyalás után a Ház kimondta, hogy Clive nagy összegeket kapott törvénytelenül, — itt azonban megálltak annak kimondásával, hogy a lord a közhivatalnokoknak rossz példát adott és hatalmát túllépte, de kimondták azt is, hogy a lord nagy szolgálatot tett Angliának. Nálunk a frankhamisítási botrányban ezt bizonyára nem mondja senki. Komoly ember, maga a parlamenti bizottság pedig, megbízása szerint, nem is a vádlottakkal foglalkozik, hanem egyszerűen a politikát keresi a bűnügy peremén. Megtalálja-e, és mi lesz annak a következménye? — ez a kérdés.

Polonius

Heti klapanciák

A Petőfi-Társaság, amint hallom, már előre nagyon örül: új ülésén filológiai vita lesz a rag-jegy körül . . .

A Viktória-konzern ügye nyomán a lapok annyit énekeltek, hogy azt lehetne mondani: konzern-énekesek lettek.

Ma a nemzetgyűlésen egy fajvédő ijedten szól, a hangja morog: mintha Peidltn látnám ott . . . De az elnök megnyugtatta: az „kizárt“ dolog . . .

—L36

A törzsasztalnál

A háború legelején óriási népszerűségnek örvendett ez az elmésség. Az egyik ember így szólt a másikhoz: „Mit szólsz hozzá, ketten akarják már a békét“ — „Ki!“ — kérdezte erre roppant izgalommal a megszólított, „Te meg én!“ — hangzott a kiábrándító válasz.

Ez a vice jut eszünkbe, mikor a diktatúráról szóló röhíreket halljuk. Gömbös Gyula titokzatos arccal kereste fel Eckhardt Tibort. „Tibi — szólt izgatottan —, ketten akarják már a diktatúrát. — „Ki!“ — kérdezte Eckhardt meglepetten. „Te meg én!“ — válaszolt Gömbös kesernyés mosollyal.

Francia frank és francia kereskedelmi szerződés

A frankhamisítási botrány viharában ledőltek a politikai konzolidáció Potemkin-falai. Immár teljes mértékben áttekinthető az a pusztítás, melyet a mai kormányrezsim okozott. A belpolitikában a legnagyobb fokú erkölcsi lezúllás, a külpolitikában végzetes izoláltság és kompromittáltság. És a gazdaságpolitikában?

Ha a jó politikának végoélja a közgazdasági felvirágzás előfeltételeinek megteremtése, mi sem természetesebb, minthogy a kormány politikájának hatása közgazdasági életünk súlyos megrázkódtatásában nyer kifejezést.

A gazdasági élet minden terén, — bárhová tekintünk — a legaggasztóbb kórállapotok mutatkoznak. Bizonyos, hogy ezek elsősorban Trianonnak, valamint a háborús békének, az országok elzárkózási politikájának és az inflációnak következményei. De ezek a bajok azt követelték volna meg, hogy helyes, előrelátó terapia alkalmaztassék, a kórtünetek leküzdessenek, a betegség legyőzessék. Ehelyett olyan gazdasági politikát folytatótt a kormány, mely a magángazdaság sanyargatott szervezetét még jobban legyöngítette. Mi az eredmény? Válságban van a nemzeti munkának minden ága: mezőgazdaság, ipar és kereskedelem egyaránt.

A válság szüvevényei okait három főtenyezőre lehet leegyszerűsíteni: *A tőkehiányra, a belső fogyasztóképesség csökkenésére és exportképességünk hanyatlására.* Meg kell állapítani, hogy kormánypolitikánk mind a három tekintetben súlyos mulasztásokat, hibákat, bűnöket követett el.

A háborúban elpusztult *termelő tőke pótlása* volt az első feladat. El kell ismerni, hogy az első lépés, melyet ezen cél felé tettünk, helyes volt. A pénzürték stabilizálását sikerült elérnünk és ezt a kormány érdeméül kellene elkönyvelnünk, ha az ár, melyet ezért fizettünk, romlásba nem vitte volna magángazdaságunkat.

A népszövetségi kölcsönösszeg parlagon heverése mellett pénzügyi kormányunk az *adócsavart oly kíméletlenül* alkalmazta, hogy az operáció — az államháztartás egyensúlyának helyreállítása — sikerült, de a beteget az elpusztulás fenyegeti. Egy ideig úgy látszott, hogy a külföldi tőkének beözönlése lesz hivatva gazdasági szervezetünk vérkeringését éleszteni. A külföldi tőke beözönlésének folyamata megindult és szerencsétlenkezű kormányunk ezt a mentőakciót is megakasztotta. Minden megtörtént arra nézve, hogy a külföld elveszítse kedvét s a magyar Kánaán földjét aranyával megtermékenyítse. Itt nem akarjuk fejtegetni, helyes volt-e a Magyar Nemzeti Banknak kamatláb politikája, a 9%-ról 7%-ra való kamatláb leszállítás, mely szintén a külföldi tőkebeözönlés ellen való zsilipként volt gondolva. Nem akarunk beszélni nagybankjaink, ama magatartásáról sem, mely a külföldi tőkében csak a versenyt látva, talán nem egészen ártatlan az olyan vállalatok anyagi zavarainak előidézésében, melyek „véletlenül” külföldi kölcsönöket vettek fel. Nem hisszük, hogy bankjainknak okuk volna „Viktória“-t kiabálni, mikor egy ilyen nagy vállalatot megmentettek, mert féltő, hogy az ilyen győzelmek eredménye csak a külföldi tőke visszavonulása lehet, különösen, midőn a frankhamisítás világraszóló botránya lesüllyesztette nemzeti presztizsünket a legutolsó balkáni állam nivójára.

A válságnak *második főoka* a belső fogyasztóképesség csökkenése.

A háború alatt és után minden megtörtént arra nézve, hogy a polgári osztály gazdaságilag lezüllesztessék. Minden kormányintézkedés ellenkezője volt annak, amit a józan ész diktált, amit a gazdaság tudománya tanított, amit a szociális érzék megkövetelt. *Kormányrendeletekkel akadályozták meg, hogy a gazdasági*

*egyedek konzerválhassák vagyonukat és amit az infláció megkímélt, azt a Devizaközpont böles korlátozottság miatt elveszítették a tőzsdén és ami ott is megmaradt, azt elvitte nagyrészt a kényszerkerélesön, az adó és a megélhetés drágasága. A gyárak megálltak, vagy redukálták üzemüket, az üzlettelenség félelmetes alakot öltött. a kényszeregyességek ragályszerűen terjedtek és a munkanélküliség, a B-lista tetézték a kereskedelmi válságot. A magángazdaság ily elgyengülése mellett a kormány egyedüli gondja az államháztartás volt, az *adóprés, a forgalmi adó.* Amikor csak nagyarányú beruházással, éltető munkával, kereseti lehetőségekkel lehetett volna segíteni, a fogytán lévő erőket éleszteni, ezt a kötelességet a kormány nem teljesítette és még *ma is csak papíron tervezetik a kilátásba helyezett, teljesen elégtelen köz munkákat.**

A kormánynak legszomorúbb ténykedései és mulasztásai azonban azok, melyeket a *kereskedelmi politika* terén követett el, ahol évekig teljes nembánomsággal tűrte, hogy kereskedelmünk és iparunk nemcsak tranzitó-üzletéből kiszorítottassék, de még a *lekapcsolt országprések piacait is elveszítse.* Az *autonom vámtarifának ésszerű* iparvédelem szempontjából sem indokolt, nagyrészt exorbitánsan magas tételei antiszociális hatásukban végzetes módon járulnak hozzá a megélhetés megnehezítéséhez. Ennek a vámtarifának igazolására az egyedüli indok volt a kereskedelmi szerződések létrehozásának megkönnyítése. És mi volt az eredmény? *Még egyetlenegy szomszédállammal sem sikerült kereskedelmi szerződést kötnünk, elvesztett piacaink egyikét sem sikerült még visszahódítanunk.* Ellenben sikerült egy *csapnivaló, rossz, gazdasági következményeiben kártékony kereskedelmi szerződést kötnünk Franciaországgal,* melyben iparunk rovására súlyos áldozatokat hoztunk azért, hogy Franciaország rokonszenvét, politikai barátságát visszanyerjük. Így orientálódunk Franciaország felé. És most már értjük, hogy miért szerepelt a képviselőház napirendjén éppen most a Franciaországgal kötendő kereskedelmi és vámszerződés ratifikálása.

Francia frankhamisítás és francia kereskedelmi szerződés egymás mellett! Lehet-e fényesebb bizonyítékot találni kormányunk bölesége mellett és lehet-e elképzelni gyilkosabb szatírát, mint a véletlennek ez a játéka, mellyel e két esemény egymás mellé került? *Risum teneatis, amici!*

Antonius

Egy egyszerű polgár naplójából

— január 25.

Ma hozták el a villanyszámlát. 908.420 korona a villanyszámlám. Ma hozták el a gázsámlát is. 432.650 korona a gázsámlám. Ahogy a villanyszámlát nézem, egyszerűre csak ráfut a tekintetem arra a tételre, hogy *99.000 koronát fizettem azon a címen, hogy törlesztettem a főváros kölcsönét*. A feleségem beteg volt ebben a hónapban. A kislíam is beteg, nekem éjszakai munkát kellett végezni: ezért fogyasztottunk sok villanyt és ezért fizettem kétszeres büntetést. Miután a lakásom sötét, és mivel nem tudok jobb lakást kapni és miután betegek vannak a családomban és miután nem tudok megélni és egész éjszaka dolgoznom kell, tehát túllépek a villanyfogyasztás maximális határát, ennél fogva nekem *büntetést kell fizetnem* és ennél fogva még többet kell dolgoznom éjszaka, és ennél fogva nekem kell törlesztenem a főváros kölcsönét, amelyet nem én vettem felegyedül és nemcsak én vettem fel csupán. Az osztendei egyezményt már rég aláírták és még mindig csak a villanyfogyasztók és a villamoson járók fizetik e kölcsön törlesztését, és nem azok, akik autón járnak, és nem azok, akiknek nincsen sötét lakásuk és nem kell éjszaka dolgozniuk. Ha nem volnék egyszerű fővárosi polgár, akkor ki tudnék találni valamit, hogy hogy lehetne segíteni ezen a bajon, nemcsak az én bajomon, de mindenki baján, aki szegény ember és munkás ember és ki tudnám találni a módját annak, hogy nem kellene megbüntetni a fővárosi polgárt azért, mert villany mellett dolgozik, sem pedig megadóztatni azért, mert villanyt fogyaszt. Olyan egyszerű volna ezen segíteni, hogy igazán nem értem: miért nem segítenek rajta.

— január 26.

A kislíam még mindig beteg, ellenben nem tud szegény reggel aludni, mert a *házban porolnak* és a porlás felveri. Azért porolnak reggel, mert a szigorú fővárosi szabályrendelet előírja, hogy *klopfolni*, ahogy magyarul mondják a porolást, *csak reggel héttől tízig szabad*. Az utolsó időben a magyar történelem sok hagyományával szakítottak és a mult sok emlékét eltörölték már a viharzó idő, csak éppen az az ósdi szabályrendelet van még érvényben, hogy porolni akkor kell még a házakban, amikor a lakók egy része aludni akar. Senki sincs már, akit ne bosszantana ez a hajnali agyúzás, mennydörgés, robogás és dördülés, amely megzavarja a házak nyugalma, az a lárma és a viháncolás, amely együtt jár a klopfolás népies intézményével, és senki sincs már, aki tudná, hogy milyen ősi szokás az alapja ennek a zordon intézkedésnek, ellenben minden könnyebb a világon, mint megváltoztatni egy ilyen szabályrendeletet. Amióta a porolás határidejét a délelőtti tíz órában szabták meg, már átalakították a büntető-törvénykönyvet, már új sommás eljárás készült, már a magyar alkotmányt is ujonnan akarják felépíteni, csak éppen ez a szabályrendelet él, ismétlenül csak azért, mert senki sem helyesli és mert senkinek sem tartja jónak. Nagyon egyszerű dolog volna megváltoztatni a rendelkezést és akkor porolni, amikor már senki sem akar aludni, miután azonban ez az intézkedés egyhangú állásfoglalás lehetne, igazán természetes, hogy senki sem gondol rá.

— január 29.

A főváros nemrég *felemelte a kutyaadót* és miután *felemelte* a kutyaadót mingyárt kivételeket is tett, hogy kevesebb adót fizet az a kutya, amelyet tenyészcélokra tartanak és az is, amelyik vadászkutya, vagy amelyik házörző. Hogy egyszerűsítsük a dolgot: a külvárosokban kevesebbet fizet a kutya, mint a város belső részén, mert a külvárosban házat őriz a kutya, de mit őrizzen a negyedik emeleten? Hogy még jobban

egyszerűsítsük a dolgot, ha valaki bricsesszt hord, akkor kevesebbet fizet a kutyáért, mintha nem hord bricsesszt, mert ha a gazda bricsesszt hord, akkor a kutya vadászkutya, ha ellenben hosszúnadrágot, akkor a kutya luxuseb. Mindez azonban még megjárna valahogy, ha a tenyésztésre vonatkozó intézkedés nem jelentené a feminizmus diadalát. A nőtény kutyánál ugyanis még meg lehet állapítani, hogy mikor tenyész és mikor nem tenyész, ellenben a férfi kutyánál ez már nehezebb és azt már nehezebb is bizonyítani. Ilyenformán a nőtény kutya kevesebb adót fizet Pesten, mint a férfikutya, ami a feminizmus diadalát jelentené, ha a kutya fizetné az adót. Miután azonban nem a kutya fizeti: nem volna sokkal egyszerűbb egységesen megállapítani a kutya-adót, tekintet nélkül a negyedik emeletre, a bricsesszre és Bédi-Schwimmer Rózára?

Balassa József.

Mi és ők

Irta: PALAGYI LAJOS

*Mi szavalunk, mi fityülünk,
Mi gurulunk, mi röpülünk,
Munkánkba eszt s erőt ölünk.*

*Ők nem szavalnak, nem fityülnek,
Ők nem gurulnak, nem röpülnek,
Ők biztos páholyszékben ülnek.*

*Ők pártfogók, műkedvelők,
Ők árszabók és vállverők,
Ők gáncsolók és kártevők.*

*Ők ócskaságot fölfedeznek,
Új kontárt mesternek neveznek,
Szemetet ritka kincsül vesznek.*

*Ők kincset hagynak szemeten,
Ők gúnyolódnak remeken,
Ők bosszút állnak mesteren.*

*Ők minden nagynak sírját ássák
S ha már megölték és elásták,
Ők hirdetik feltámadását.*

*Ők oly feltámadás-hívők
S úgy támasztják fel a dicsőt,
Hogy újra csak kivégzik őt.*

*Ők jóból is hibát idéznek,
Ők viaszát nyalják a méznek,
Jaj annak, kit dicsérni készek.*

*Mert ők a sanda pártfogók,
A bután hamis árszabók,
Kevélyen sunyi árcsalók.*

*Mi vessük meg ez urakat;
Ne vessük göggük, mialatt
Kolduljuk — pártfogásukat.*

TORZTÜKÖR

Noteszt találtam

Tegnap a Sörház uccában egy kis noteszt találtam. Valami fajvédő-breiviárium lehetett, mert a következő lelki-, illetve testi-gyakorlatok fordulnak elő a följegyzések közt:

Mi a hazaárulás?

1. Hazaárulás az, ha két demokrata egymással beszélget.

2. Ha a destruktív budapesti sajtó elárulja a hollandi és párizsi lapoknak, hogy Hágában frankhamisító magyarokat fogtak el.

3. Ha Vázsonyi Vilmos besúgja a Neue Freie Presse-nek, hogy a parlament vizsgálóbizottságot küldött ki a frankügyben.

4. Ha a francia kormánynak fölnyitják a szemét, hogy Nádosy országos főkapitány volt és hogy egy „Térképészeti Intézet” nevű nyomda van Budapesten.

5. Ha egyáltalán zsidók beszélnek a frankhamisításról.

Mi a honmentés?

1. Honmentés, ha két, de lehetőleg több fajvédő egy zsidóval a maga módján beszél.

2. Ha Gömbös Gyula diktatúráról, államcsínyről, királykérdésről nyilatkozik a külföldi sajtóban.

3. Ha Ulain Ferencben látjuk a huszadik század Szilágyi Dezsőjét és Zsirkay Jánosban a szapora zsidó drámaírók leggyőzödjét.

4. Ha állandóan nyugtalanítjuk a nagyhatalmakat, mert ez heavatkozást von maga után és akkor jajgatnak a kereskedők, hogy nem kapnak külföldi hitelt.

5. Ha nemzetünk tekintélye fokosról-fokosra emelkedik.

Mi következik mindezekből?

Az, hogy minden hazaárulás honnemtessé válik, ha azt fokozottabb mértékben a fajvédők követik el.

Molnár Jenő

Tűzoltás

fajvédelmi alapon.

*A házunk ég. S nézd a tűzoltók
Egymás hajába esnek ök,
Ahelytől, hogy egyesült erővel
Megmentenék a háztelét.*

*A fajvédő demokratát mar,
Durván rikácsol: „pfuj, zsidó!”
Kint temetik a virtusunkat
S bent vígan áll a dárídó.*

*Szegénységünk koldusbátyúnán
Mily nyomorú marakodás!
Szemétdombunkon éktelen nagy
Sivalkodás és kotkodács!*

*És ég a ház, és száll a pernye
És új meg új tetőre gyűjt...
S a tűzoltó-baltával Eckhardt
A tűzoltók fejére sajt.*

(uj)

Február elsején

- Tavaly ilyenkor még bérházam volt.
- És az idén?
- Már házbérem sincsen.

Előzetes jelentés

az 1926. évi Vojnits-díjról

Mint minden évben, úgy az idén is előrelátható volt, hogy Császár Elemér milyen darabok között fogja keresni a Vojnits-díj nyertesét. Hogy megkönnyítsük jövő évi munkáját, már most közöljük a jövő évi Császár-jelentést.

Tekintetes Akadémia! Van szerencsém jelentést tenni az 1926. évi Vojnits-díjról. Két tucat új magyar darabot mutattak be. A destruktív írók ezúttal is erkölcstelen darabot írtak, amelyek ötven, sőt száz házat is csináltak, szóval elvonták a polgárokat rendes foglalkozásuktól, színházba esábitva őket. Mennyivel nemesebb célt szolgálnak azok a színdarabok, amelyek tompítani igyekeznek a túlfűtött színházi-epidémiát.

Tekintetes Akadémia! Nem követjük el még egyszer azt a hibát, hogy Herceg Ferencnek adjuk a díjat. Ezután a tavalyi kis kisiklás után visszatérünk a régi útra. Különben is Pekár Gyula erősen megharagudott ránk Herceg Ferenc miatt. Szerinte a Danton érdemeit esőkénti, ha ugyanazt a babérkoszorút, amj a Danton költőjének nemes homlokát érintette, Herceg Ferenc fejére is illesztjük. És neki van igazsága. Ó nagyobb, mint A hid költője — tizenkét centivel. Próbálja meg egyszer Herceg Ferenc a Pekár Gyula tehetségével darabot írni.

Mindezek alapján, tekintetes Akadémia, felsorolom azokat a műveket, amelyek között a nyertest kellett keresni. Három olyan mű volt, amelyek joggal tarthattak igényt a jutalomra: Sokorópátkai Szabó István: „Elnémult csaló-gány”, Kiss Menyhért: „Sewareok és ál-Schwarcook” és Lendvai-Lehner István: „Dr. Spriccer Juci” című darabjai, amelyek az általános követelményeknek annyival inkább megfeleltek, mert ensuite kétszer megérdemelték a díjat Pekár Gyula új darabja, amellyel az író folytatja a „Kölesönként kastély” ciklust. Ennek a darabnak még csak emeli művészi értékét, hogy egyáltalán nem került színre.

De végül is az ötödik győzött: Zsirkay János „Pongrácz mester”-e. Ha csak egy zsidó nézte meg ezt a darabot, a „Pong-

rác mester” már megérdemli a díjat. A mű sikerét legjobban jellemzi, hogy az könyvvalakban is megjelent és a megjelenés után Clinchant kommunya nevében követelte, hogy szolgáltatassuk ki Franciaországnak azt a gépet, amely azt a hamiskás művet nyomta...

(Stella)

Dr. Szabó Juci

*Lelki aszpírín 3 adagban, rendelte:
Fodor László, bevette: a közönség*

I. FELVONÁS

Tóth Böske: Hat szerep keres egy szerzőt, egyelőre egy derék, jó palit, — s te szakítasz.

Törzs: Igen, lám. Menj a Rivierára.

Csörtos: Oda már úgyse mehet sokáig.

Somlay (sértődötten lelővi a babákát).

Papp Jancsi (lelővi a pointe-ot).

A kritikuskok (lelővik Molnárt).

Fedák (kajánul éneket).

Tóth Böske (elájul).

Titkos és Vendrey (eljátsszák az orvos dilemmáját).

II. FELVONÁS

*Törzs: Kétezerholdas birtokomhoz meg-szerzem még ezt a darabot, Kasszadarab.
Forrai Rózsi: Masa pénzt keres és most már Faludi is.*

Csörtos: Az esernyóm itt maradt az „Esz”-ből, adjátok vissza.

Tóth Böske (Törzshöz): Enyem vagy!

Törzs: Tied a Pongrácz mester!

Hevesi Sándor: Sajnos, az enyém.

Zsirkay: Én fajvédő író vagyok.

Forrai Rózsi: Uriemberek!

Lendvai-Lehner: Kikérem magamnak.

Forrai (Törzshöz): Igyál tejet!

Törzs: Majd a Darvas az égi és földi szerelemben.

Titkos: Ó égi és Földi-szerelem.

Törzs: A szerelem és a halál játéka.

Titkos: Csókoljon meg!

(Szünetben „A hálókocsik ellenőrit” ját-szák.)

III. FELVONÁS

Csörtos (Tóth Böskehez): Madonna!

Tóth Böske: Én, a védtelen asszony!

Titkos (Törzshöz): Engem szeress!

Törzs: Miénk az éjszaka.

Hevesi Sándor (a Nemzeti Színház díszelőadásán): Ahol unatkoznak.

Fodor László: Én is benne vagyok!

Bárdos Artúr: Ő is!

Janus

Azt olvasom...

Azt olvasom, hogy a lakásokat fel akarják szabadítani. Szerény véleményem szerint előbb a lakókat kellene fel-szabadítani.

Szent Terézia uccái

Irta: KRÚDY GYULA

III.

Aranytükrös kávéházban.

A kenyérsütők, akik mindig nagyon szerettek a közéleti dolgokkal foglalkozni, a Terézvárosban sem fogták be a szájukat: az öreg Glasner, akinek kalácsos, jószagú boltja a legnagyobb volt a terézvárosi pékboltok között, elégedetlenül sétált el az Andrássy úti Radocza-kaszinóból jövet az Abbázia-kávéház ablakai alatt.

— Már megint ez a Vázsonyi tartja szóval a polgárokat, — dörmögte magában az öreg pék, aki jó kereskedő módjára persze a szabadelvű eszmékkel szeretett barátkozni.

Külföldi bikaszemeit ugyancsak haragosan szegezte az Abbázia felé Bessenyei, az Andrássy úti hentesmester, akinek abban a házban volt a boltja, amelyben a Radocza-kaszinó tanyázott.

— Egyebet se tudnak ezek a fiatal ügyvédek, mint a prágai sonka árára panaszkodni. Ebből áll az egész politikájuk. Hát ne egyenek prágai sonkát, — vélekedett üzletzárás után a csomag, akit különben is könnyen ki lehetett hozni a sodrából, ha vevői alkudozni kezdtek.

De kíváncsiságból bepillantott a kávéház ablakán az öreg Brauch, a nagymezőuceai hentes, pedig ő éppen azzal szerzett magának publikumot, hogy mindent olesóbban adott, mint más húsvágó. Am ő is a fejét esóválgatta, amikor a kávéházban ama Cyránórrú fiatal ügyvédet látta, aki ifjonti heveségében az asztalt verdeste.

— Megint föl fog menni a disznó ára! — gondolta magában Brauch úr.

Hát valóban különös világ mutatkozott ebben a kávéházban: de csak a kávéháznak abban a részében, amely ablakaival a Teréz körút felé nyílt. Igen, csak a Nagykörútra nyíltak az ablakok, amely körútnak a lakói még mindig szokatlan érzések között fordultak be az Andrássy útra, amint hogy ebben a korban még bőven volt olyan polgár és polgárné Pesten, aki röstelkedett volna a maga egyszerűségében a Váci uccán vagy a Koronaherceg uccán végigmenni. Ilyenformán az Andrássy utat is csak nehezen szokták meg a régebbi pestiek, — szemfényvesztés, ami itt van, maradjunk csak a körúton. Még az se tette patriarkálisabbá az Andrássy utat, hogy az Abbázia sarokablakából R. Eötvös Károly fekete selyemsapkáját vagy göndör bárányszőcsüvegét lehetett szemügyre venni. Itt ült trafikra festett, csibukozó török példájára a „vajda”. Olykor savanyú bort ivott csevicsés, zöld üvegből, különösen olyankor, ha vidéki vendége kedvéért tovább maradt el a Proféta uccából. — De a kávéház terézkörúti részében nyoma sincs eme táblabírói flegmának, céhmesteres gögölésnek, vidékies kaszinók anekdotázásának. Ott úgy tombol, ágaskodik, türelmetlenkedik az élet, mintha tegnap kezdődött volna; mintha tegnap érkezett volna a regényből való fiatalember a Keleti pályaudvaron és a flassterre toppantva, azt mondja magában: „Ezt a várost meghódítom!” Fialat ügyvédek itt próbálgatják ki, hogy elég szúrós-e az új szemüvegük tekintete, valamint itt találják fel azokat a bölcsességeket, történelmeket, tudományokat, amelyeket könyvekből, folyóiratokból magukba szed-

tek. Itt kiáltozzák a frakkjában szálldosó pincér után a francia és az angol ujságok címeit, — természetesen ügyelve arra, hogy mondanivalójukba némi elméséget is keverjenek: így gyakran szólítják a pincért pincellérnek, pincnöknek, pincórnek, amint ez már a századeleji tréfás emberek szokása volt. — A kávéház egyik részében a bárányszőcsüveg veszprémi fiskus még mindig a Balaton körül utazgat, mikor a kávéház Nagykörút felőli oldalán már Sven Hedin ázsiai halyongásai se keltenek különösebb feltűnőséget. Itt durrannak el, e modern firtliben, azok a vicecek, amelyeket a vicebarátok a főváros minden részéből összehordanak, — csak a tegnapi élcekre nem kíváncsi már senki. A legtöbb kávéházi vendég e tájékon olyanformán üldögél, mintha ő tudná egyes-egyedül, hogy mit gondol magában Ferenc József, ki fog győzni a közelgő képviselőválasztásokon és ki lesz Márkus József után a polgármester. Sőt, hogy az akkoriban ébredező feminizmusról is beszéljünk valamit, egy-egy kaján, fiatal hírlapíró megérkezik mindenféle nőies pletykákkal a cikóriaszagú levegőbe. R. Eötvös Károly szűzdohányfüstje már alig töri át a kávéház levegőjét, a modern eszmék harcossainak portorikói és trabukói szagosítják be az atmoszférát.

Ebben a mindennap nyugtalankodó, minden este a Nagykörút lámpásaival újraeledő, szorgalmas méhekként érkező (igaz, hogy néha bogáncsról hozták a keserű mézet), az ujságok közleményeitől is könnyen felhevülő társaságban üldögél az a fiatal ember, akit a rendezett anyagi viszonyok között éledő öreg polgárok aggodalmas fejesóválással nézgetnek a kávéház ablakán át, — de antúl inkább bizakodnak benne azok a kiskereskedők, akik a mellékecekben a boltajtó két csemetése között csak nagyjában futhatják át az ujságjukat; a fa- és szén-pincék előtt a fakötegeken üldögélő boltosok, akik még vannak győződve keserűségükben, hogy már soha sem lesz becsületes tél a világon; a suszterek, akik minden kezükbe kerülő cipőt megtalálni is akarnak; az uccai gyümölcsárosok, akik már csak azért is szeretik az uccai felvonulásokat, mert több szilvát adnak el; és mindazok a kislakók, akik végtől-végig a Terézvárosban lehetőleg még kapuzárás előtt osonnak haza, mert félnek a házmestertől, aki majd átadja a háziúr goromba üzenetét... Ezek a névtelen kisemberek, akikre jóformán senkinek se volt soha szüksége a városban, legfeljebb minden tizedik-újévkor a népszámlálási biztosnak: ezek kezdenek emlegetni magukban reménykedve egy nevet, — Vázsonyiét. Őt emlegeti Strasser, a részletes, aki azzal állít be vevőihöz, hogy úgyis magyarok vagyunk, szavazzunk hát Vázsonyira; Horváth, a sajtügynök, aki nyáridőben nem megy végig a Király uccán, mert amúgy is olyan sajtusza van az uccának, mintha minden kereskedő évekre el volna látva sajtúval; Bauer bácsi, az óbudai végrehajtó, aki azzal viaszta a nehéz munkájában kuncsaftjait, hogy ha a demokratikus eszmék győznek, akkor a végrehajtási törvényen is enyhíteni fognak... az esernyőjavítók, akiket sohasem látni máskor a városban, csak olyankor, mikor az eső esik és már amúgy is megázott mindenki... azok a kis szabók, akik reggeltől estig reménytelenül foltozzák a nadrágokat, mert amúgy is újra kiszakadnak azok... a kávémérészek tulajdonosai, akik ráérő idejüknel fogva mindennap kiolvassák a maguk ujságját... a kéményseprők, akikkel még maga Táncsics Mihály, az első magyar demokrata sem fogott kezét.

Hát ezek a kisemberek kezdik Szent Terézia' uc-
cáiban leghamarább megtanulni a Vázsonyi nevét, és
a névtulajdonost hében-korban megnézegetik a kávé-
házi ablakon át. Igen, ott van, ott ül, polgártársai
ellenőrizhetik. Már mondtuk, hogy olyan mozgékony,
nagy orra van, mint Cyranónak Pethes úr ábrázolá-
sában, de ezenkívül külsejében semmi sem emlékeztet
valamely kalandfi, gaszkonyi legényre. Szakálla
sincs, mint Martinovics apát óta megszoktuk az
összeesküvőket, — ha jól emlékszem, fiatalkorában
oldalszakállt, úgynevezett pakonbartot viselt, mint
azok a fiatal jogászyerekek, akik majd aljegyzők
vagy szolgabírák lesznek. Modorában is inkább rá-
tarti volt a későbbi demokrata pápa, nem fogott kezét
a komfortáblissal, amikor fuvarját kifizette, mint
más népszerűsége pályázók teszik ebben a korban.
Leginkább fölényes, groteszk, ciankálisan elmsé volt
a maga társaságában, — szeretett egy vagy két szó-
ban megjelölni eseményeket és embereket, mert böles
ember módjára tudta, hogy a legszebb szónoklatokat
elfelejtik, ha azok hosszúra nyúlnak. Nem vetette
meg az uccagyerek-csüfolódást, de máskor meg olyan
messzi horizontokra pillantott, mint egy keleti
bölcész.

A figurájában, mint Bródy Sándor mondaná,
ama kövéredő emberekhez hasonlított, akik már csak
azért is örökké nyugtalanok, mert az elhízástól fél-
nek. Holott még javában nyúlánkodott, csak éppen
az orra miatt látszott sokkal komolyabb, megletebb
embernek, mint a vele egyívásúak.

Ült a kávéházban és gyilkos szatirát mondott
mindazokról, akik nem voltak hívei vagy ellenfelei
voltak. Ez az ember vagy nagyon sok ellenséget, vagy
nagyon sok barátot fog szerezni magának. Csak a
Radoegz-kaszinóban legyintettek nagy magabiztuk-
ban:

— Ebben a kerületben nem sokat számítanak a
szatócok. A háziuraké itt a szó.

SZÍNHÁZ

Politika és színház

Az utóbbi időben némi kapcsolatba jutott egymás-
sal ez a kettő. Régen is volt közük vonatkozás,
kabarétréfák, pamflettek, operett-ötletek és történelmi
színművek révén, de a mai kapocs más, erősebb és
feltűnőbb. A mai kapocs tőzsdei nyelven: *a baisse*.
Baisse van a tőzsdén és *baisse* van a politikában, szín-
házban egyaránt. Rosszul megy mind a kettő. Az egyik,
mert táblás házai vannak, a másik, mert ezeket né-
külözi. A tábla, a „minden jegy elkelt” büszke folirata
jelenti a színigazgató, szerző és színész legfőbb örömét:
a sikert. Ugyanez a tábla a politikában eseményt, de
rendesen szomorú, botránys, lehangoló eseményt hoz.
A parlamentben akkor igazi a munka, ha bűnökötől
azok hullámaintól, hecektől ment a közélet, ha rend van,
békesség, béke... és ilyenkor üres a karzat, ez a közön-
ségnek unalmas, de a köznek jó, kellemes, azt jelenti,
hogy forog a kerék, örül a malom, lesz liszt, friss
kenyér, puha cipő.

Most fordítva van. A tábla a parlament felett lóg,
a politika zajlik, zavaros, sötét, fájdalmas. A színházak
meg egy-kétszer megtelnek ugyan, de határozott krízis
fenyegeti őket. Nincs pénz. A gazdasági pangás, a pénz-
telenség, a nyomor farkasszenet néz a színpadról az
üres széksorokkal. A politikában hamis frank, a szín-
házban fenyegető deficit, a mindennapi életben hamis-
ítatlan nyomor.

A politika, mert kétségtelen, hogy ez a csúnya bün-
per összefüggésben van a politikával, Európa szin-
padára dobta szerencsétlen hazánkat. Grand guignol
főszerepét játsszuk. Megszenvedjük ezt a szerepet. Kül-
földi kabarék, színházak, élelapok a mi rovásunkra
mulatnak. És a mi színházaink? Próbálkoznak, küzde-
nek, talán nem is hába és minden új darab, minden
előadás mintha valami szimbólumot takarna.

Az *Operaházban* Strauss örökszépségű melódiái
esendülnek. A *Denevér* kedélyes békeoperett. A rendőr-
főnök énekel. Nekünk *Nádasy* jut eszünkbe. Azután a
színpadon a kedélyes fogház tűnik elénk és egy kérdés
hangzik el: „maga is benne van?” És a közönség nevet,
a pesti közönség, melynek ma már semmije sincs, de
az akasztófahumora megmaradt.

Nemzeti Színház. Diszeloadás *Csillag* Teréz hátra-
maradottjai javára. Előkelő szereposztás, előkelő köz-
önség. *Márkus* Emilia, a magyar színművészet király-
nője, mint hercegnő a színpadon. A nyolcvanas évek
felső tízezrének élete Franciaországban. Francia ötle-
tesség, francia millió, minden igazi francia, csak a frank
hamis, amiről a szünetekben beszélget a közönség. A
színpadon az ötven év előtti naiv korrupció és a néző-
térien keserűen állapítjuk meg, hogy e téren nagyot fej-
lődött a világ.

A *Vígyszínház* angol szatirát játszik. *Shaw* tolla...
mintha marólúgba mártaná. Gúnyol, ostoroz, de taní-
tani akar. Nem a déleeg kalózkapitány megtéréséről
van szó, hanem az emberiségéről. A szigorú, igazság-
keresést színlelő, de alapjában rosszlelkű, gonosz bíró,
akinek hálátlan szerepével még a kitűnő *Hegedüs*
Gyulának is küzdeni kellett, ez a társadalom szimbó-
luma *Shaw* szerint. És egy nő a sok férfi közt rendet és
békét teremt. Talán a férfi már csak gyűlölni tud, csak
a nő tud még szeretni, a nő tudja elsímítani a gondot,
a bosszút, a haragot? Serkent munkára, életcélt ad,
erőt? Vajjon így gondolkoznak a *MANSZ*-ban is?

Más színház. *Zsirkay* János: *Pongrác* mester. Egés-
leg *Pongrác*, de mester szemmiestere. Mesternek legfö-
jebb *Hevesi* Sándor nevezhető, hogy ezt a darabot fel-
fedezte. Ritka szerencse. Rajta kívül már csak kevesek-
nek jutott ez az öröm; három előadás publikumának.
Szegény kicsiny főreg nem tudott megnőni. A *Pongrác*

Békebeli márka!

Gyártja: **Özv. Bánd Gyuláné és Fia**
kenyérgyára
VI, Frangepán ucca 15

Özv. **Kodelkáné** énekel

Műcsarnok Kávéház.ban
(Andrássy út és Vörösmarty ucca sarok)

Dallos Miklós

művész-zene-kar-kísérete mellett

Polgári árak! 4 fogásos menü 25.000 Kor.

mesterre legméltóbb válasz a Vígszínház szombati újdonságának címe: „Nagytakarítás”. Ezt várjuk, színházban, irodalomban, politikában egyaránt.

Városi Színház: „Pillangó kisasszony”. Illúzióknak teljessé válik. Puccini halhatatlan kottáit japán énekesnő dalolja. A kelet, a napfelkelte országa árad felénk. A napfelkelte, mely után annyira áhítózunk. A napfelkelte, a derengő hajnal, derengés az agyvelőkben és szívekben, hajnalhasadása magyar jövődönök...

Színház és politika. Összevegyült a kettő, de mégis van különbség. A színházban a vasfüggöny előtt hajlonganak a főszereplők a közönség tapsára, a politikában csak akkor dörög el a taps, ha a jelenleg műsoron levő bűntény főszereplői mind a vasfüggöny — mögött ülnek.

Vázsonyi János

* Szilágyi Olga szerzői estje. A Központi Demokrata Körben kedden este tartotta szerzői estjét Szilágyi Olga. A tehetséges író és költő részben maga interpretálta műveit, részben előkelő művészek és művésznők mutattak be szemelvényeket írásaiból. Az est nagyszámú közönsége szeretettel ünnepelte a szerzőt és az előadó-művészeket, Baló Elemért, Bálint Bélát, Fodor Arankát, Gárdonyi Vilámát, Hegyi Rózsit, Lénárd Bélát, Péchy Blankát és Szentiványi Kálmánt. Az estét Forró Pál dr. író előadása vezette be.

MŰVÉSZET

* A Szinyei-Társaság kiállítása. Az a művész-társaság, amely eredetileg Szinyei-Merse Pál szűkebb köréhez tartozott, európai relációban is nagyjelentőségű kiállítást rendezett az Ernst-múzeumban. Majdnem egybeesik ez a művészeti esemény azzal a másikkal, amelynek London a színhelye, ahol a Szinyei-Társaság tagjai a magyar kultúrának ritka dicsőségét szereztek. A mostani látlat legkiválóbb művészegyéniségeink nagyráhivatottságának és állandó értéktermelésének újabb, megdönthetetlen tanúságtétele. Amikor régi, békebeli értékeinket az egész vonalon konzerválni akarjuk, főlemelő érzés, hogy fémjelzett, idősebb művészek töretlen lendülettel és meglepő leleménnyel védik kivívott pozíciójukat, az ifjabbak pedig tüzes előtöréssel hordanak új köveket képzőművészeti kultúránk viharálló bástyáihoz. Iványi-Grünwald Béla hatalmas tájképeivel véglegesen rászolgált a „legmagyarabb mester” epitetónjára. Fényes Adolf, kit a külföldi kritika Európa egyik legelső romantikusának nevezett, új remekműveivel ezt a magas mértéket alkalmazta önmagával szemben és helyt is állt. Hatvány Ferenc arképeit, aktanulmányait és tájképeit mesterségbeli tudás és izlés jellemzi. Koszta József tájképein és esendéletein magyar levegő ömlik el. Perlmutter Izsák kollekcója nemzetközi értelemben vett nagy festői kvalitásokat tükröz. Csók István legkényesebb francia izlésű mesterműveit, Rippl-Rónai József híres kvalitásait, Vaszary János örökké izgalmas fantáziáját, Magyar-Mannheimer Gusztáv kiapadhatatlan leleményét egyaránt megcsodáljuk. Rudnay Gyula patétikus átköltései a szenzáció erejével hatnak. Mattyasovszky László franciás könnyedséggel odahelt vásznai, Zádor István kitünő rézkarcai és portréja, Vidovszky Béla tájképei fényes haladásról tanuskodnak. Herman Lipót ezúttal balatoni tájképek revelálják művészetének kevésbé ismert oldaláról. Pólya Tibor Brueghel-re emlékeztető pompás csoportképei, Szonyi István őseréjű tájképei és kompozíciói egészítik ki a nagyszerű kiállítást.

BUDAPEST

Döntő harc

az üzletek és lakások felszabadítása ellen

Budapest égető problémái közül döntő előtérbe lépett a lakáskérdés. Az ügyet Vass miniszternek legutóbbi beszéde tette aktuálissá, amelyben mérlegelés tárgyává tette, hogy az üzletek és lakások már a közeljövőben felszabaduljanak. De aktuálissá tette magának a szanalási törvénynek intézkedése, amely az üzlethelyiségek felmondását 1926 május 1-re, tehát a legközelebbi negyedre, a lakások felmondási határidejét pedig 1926 november 1-re állapította meg. Ennélfogva természetes, hogy az üzlethelyiségek szempontjából még jóval május elseje előtt kell intézkedni. A kérdés pedig az, hogy törvényhozási úton, vagy pedig a szanalási törvény magyarázata alapján — rendeleti úton. Aktualitást ad végül ennek a kérdésnek az is, hogy a főváros legközelebbi, tehát február 3-iki közgyűlésének napirendi tárgya a tanács előterjesztése az üzlethelyiségek és lakások felszabadításának elhalasztása tárgyában.

Ezek az aktualitások teszik megokolttá, hogy ez az ügy állandóan napirenden maradjon, mert Budapest lakosságát, kereskedelmét és iparát közvetlenül, személyben érdekli a kérdésnek a lakosság szempontjából való kedvező elintézése. Elképzelhetetlen, hogy a mai kétségbeejtő gazdasági viszonyok között a kereskedők és iparosok számára ezt a legújabb problémát vessék fel, hogy rettenetes gondjaik között még munkahelyük is bizonytalanná válják. Még ha normális viszonyok volnának, akkor is kérdéses volna, hogy szabad-e olyan viszonyoknak előállni, amelyek szerint kereskedők és iparosok régi munkahelyükről kimozdíthatók legyenek. De a mai abnormális viszonyok között ez teljességgel kizárt, mert felfordulást, anarchiát és katasztrófát jelent.

Az összes kereskedelmi és ipari érdekeltségek megmozdultak ebben a kérdésben és legutóbb a kereskedelmi és ipari érdekképviseletek elhatározták, hogy a főváros közgyűlése elé, valamint a kereskedelmi miniszterhez az ügyet megvilágító előterjesztést tesznek. A főváros közgyűlése a polgárság és munkásság illetékes képviselőinek megnyilatkozásához fog direktívát adni akkor, amikor erről az ügyről a maga véleményét február 3-iki közgyűlésén megmondja.

Természetes, hogy a lakásügynek ezek a fix időpontjai előtérbe hozzák a másik, a legfontosabb kérdést, a megoldás egyedüli módját: az építési kérdését. A lakáskérdést kizárólag építéssel lehet megoldani. Az építés módja, a tőkeszerzés, a hitel megszerzésének módja és lehetősége izgatják most azokat a köröket, amelyek az ügy megoldására törekszenek.

Ennek a küzdelemnek nyitányaként a Központi Demokrata Kör szombaton a lakáskérdéssel kapcsolatos építkezési problémáról tartott vitaestét.

Quittner Ervin műépítész előadása vezette be a vitát. A római mondást úgy módosította: „egészséges lélek az egészséges testben és egészséges test az egészséges lakásban!” Mindenkinél meg kell adni a módot, hogy legalább a mai kor minimális kultúrigenyelnek megfelelő lakásban lakhasson. Budapesten a dolgozó ember nem szívesen megy munka után haza a lakásába, mert undorodik az egészségtelen, nedves, sötét tömeglakástól, amely mindennek nevezhető, csak barátságos otthonnak nem. Az úgynevezett olcsó építkezés véleménye szerint, nem vált be, mert rosszul alkalmazott takarékosággal a következő nemzedéket büntetjük. A külföldi praktikus építkezési módokat ismertette, amelyeket nálunk is bevezethetőnek tart. A tudóvész elleni küzdelmet — mondotta —, nem örök tombolával és sorsjegyakeciókkal kell megvívni, hanem egészséges lakások

Kis Komédia 3 bohózat

RO. T. és STEINHARDT Reklámpólya

VI. Révay uccá 18. szám — Kezdeté 8 órákor — Telefon: 4-22

építésével. Az aggkori biztosításnak pedig egyik leghelyesebb módját abban találja, hogy bizonyos idő után a lakás a bérlő tulajdonába menjen át. Egészséges, új nemzedéket csak egészséges lakásokban nevelhetünk fel.

Román Ernő műépítész az elavult régi építési szabályzat hibáira mutatott rá, s új szabályzat alkotását sürgette. Rámutatott a már esak nálunk dívó közös gang-rendszer és az egy-szoba-konyhás lakások egészségügyi, etikai és morális hátrányaira, amivel szemben a külföldi praktikus és egészséges építkezési módokat ismertette. A demokratapárt bizottsági tagjait és nemzetgyűlési képviselőit kérte, hogy minden erejükkel harcöljanak azért, hogy jogot, kenyeret és lakást adjanak a polgárságnak.

Freund Dezső műépítész szerint építési kérdésekben nem lehet normákat felállítani, mert minden korszakban és minden országban más a probléma. Nálunk most az a legelső feladat, hogy a *hajléktalanok tizereit hajlékhoz juttassuk* és ennek a rendkívül fontos érdeknek még a jövő nemzedék kényelmét is fel kell áldozni. Az építési szabályzat módosítását elsősorban abban az irányban kívánta, hogy a *háztelkek-parcellázás minimuma ne 300 öl, hanem már 100 öl legyen*, mert ekkora területen is lehet kényelmes családi házat építeni.

Dr. Bródy Ernő megköszönte az előadást és örömet fejezte ki, hogy *Quittner Zsigmond*nak, az új Budapest egyik megteremtőjének fia az építkezés kérdésében a demokratapárt programját vallja magáénak. Az üzlethelyiségeknek már most májusban leendő felszabadítása a kereskedők és iparosok nagy részének tönkretételét jelentené, mert az *üzlethelyiség és műhely az üzleti tőkének legjelentékenyebb része*. Aki életének munkájával megélhetést biztosított magának a Vilmos osászár úton, az nem folytathatja üzletét a Damjanich utcában, mert ott elpusztul. A kereskedő és iparos egzisztenciája *helyhez, üzletének helyéhez van kötve* és a mai rossz gazdasági viszonyok között a horribilis költőzködési költségeket sem tudná viselni. Az üzlethelyiségek felszabadítása ellen minden erőnkkel küzdenünk kell. De nem szabad elhanyagolnunk a lakások felszabadítása elleni küzdelmet sem. A lakáskérdést csak *építkezéssel* lehet megoldani és ezen a téren nagy feladat vár az államra és a városra. Ha a hatóság bürokratizmusánál és egyéb okoknál fogva nem is alkalmas arra, hogy maga építsen — amint láttuk a *Bethlen-útvonal*nál —, de *támogatni kell* a lakáshiány elleni küzdelmet elsősorban *azzal*, hogy legalább a maga részére építsen és ne foglaljanak el közhivatalok százezreire magánlakásokat. Kötelessége az államnak az *építkezési hitelről* is gondoskodni. Hosszú lejáratú alacsony kamatozású hitelt kell az építetőnek nyújtania, hogy ne legyen kénytelen az új háztulajdonos uszoraíron bérbeadni a lakásokat.

A maga részéről kívánatosnak tartotta Bródy Ernő, hogy a legkisebb lakások is legalább *két szobából és konyhából álljanak*, mert csak ez nevezhető emberhez méltó lakásnak. Ismertette erre vonatkozóan a statisztikai hivatal kimutatását, mely szerint az egy-szoba-konyhás komplett lakás átlagos negyedévi bére februárban 2.260.000 K, a kétszoba-konyhás lakásé pedig 2.530.000 K. Tehát alig pár korona differencia van a kettő közt.

A múlt szombati vitaest után a küzdelem második etapja volt a Központi Demokrata Körnek e hét *péntek esti ankétja*, melyen a Kör összehívása folytán *építési és pénzügyi szakemberek* vettek részt. Az értekezleten megbeszélték, hogy a párt milyen kívánságokkal léphet fel a siker reményében a lakáskérdés megoldása és különösen a *magánépítkezés* támogatása tekintetében.

Ma az a cinikus felfogás uralkodik ebben az országban, hogy mindenki nem annyit ér, amennyit erkölcsileg és szellemileg nyom, hanem csak annyit, amennyi reális hatalmat, fenyegetőzést tud képviselni.

Vázsonyi Vilmos

Ahol még virul a kurzus...

A fajvédelemhez címzett gyűlölködés szellemét, amely hat esztendő óta a főváros legfontosabb intézményeibe bocsátotta le mérges gyökereit, nem lehet máról-holnapra kirtani. Ezt megértjük. De kötelességünk a liberális és demokratikus közvéleménnyel szemben, hogy lépésről-lépésre kiirtsunk ennek az eldurvult, önző és mások jogosult érdekeit letipró rendszernek nagyon is szétágazó gyökérszárait. A városháza urai minden alkalmat felhasználnak arra, hogy a kurzus alatt elfoglalt pozíciókat megtartsák, sőt a *Széchenyi-fürdőnek uszodakibővítési* tervpályázatánál a bírálóbizottság összeállításával újabb erősséget építettek, mely majdnem lehetetlenné teszi, hogy friss tehetséget érvényesüljön a pályázók közül.

Teljesen fölösleges és káros a bírálóbizottság tagjai közé a *Magyar Mérnök- és Építészegylet, Mérnöki Kamara* és a *Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége* (a TESZ tagja) hivatalos kiküldöttéit bevonni. Míg a békében a Magyar Mérnök- és Építészegylet a teljes műszaki kart békés munkában egyesítette és minden szakember elismerte tárgyilagos működését, addig az *ellenforradalom* óta keletkezett *Mérnöki Kamarával* együtt ma a *fajvédő Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége* című szövetséget által sugalt tendencia nyilvánul meg e helyeken. Ugyanaz a társaság vezetői mindhárom egyesület ügyeit, ők töltik be a bírálóbizottsági helyeket, ők kapják meg az állami és városi munkákat és nemcsak a régi, nagy tudású, kipróbált, de „*megbízhatatlan*” építészek szorultak ki a kár kérdések minden intézéséből, hanem az újabb, fiatalabb tehetségek feltörése is erősen gátolva van.

A három testületben az ÉME vezetőségi tagjai is nagy számban szerepelnek és ezt a hegemoniát azáltal érték el, hogy az összes műszaki tisztviselők (akarva, nem akarva), a B-lista réme elől menekülve, beléptek a szövetségbe és engedelmessé táborként emelik vezetőpozíciókba a hivatali főnökeiket. A hivatalvezetők mentalitásának jellemzéséül elég rámutatnunk arra, hogy *két minisztérium államtitkára*, ahelyett, hogy a hivatali úton kezébe került építési ügyekben nyilvános tervpályázatot írt volna ki, hogy a nyomorgó tervezőépítészek között a *tespedés* korszakában legalább a remény és néhány millió kiosztása hatott volna életkítőleg — egyszerűen *önmagát bízta meg* igen nagy építkezések tervezésével és művezetésével. Ezek az urak az állami fizetésen felül nagy tiszteletdíjakban is részesülnek.

A demokratikus blokk szempontjából elítélendő, hogy a városi építkezés terveinek bírálata az említett testületek urai kezébe jusson. *Ma már nem tekintik ezeket a műszaki társadalom összessége hivatott képviselőjükknek*. Számos nagy-szerű, tehetséges építész éppen azért állt el a tervpályázatokon való részvételtől, mert hiábavaló munkát nem akarnak végezni. Nagyon sajnálatos, hogy a százharminc tagot számláló demokratikus blokk bizottságaiban nem jutott építész, mert így nagy küzdelemre van kihatás, hogy a blokk elérje azt a célját, hogy a bírálóbizottság tagjait ők válasszák meg és ne a blokkal ellentétes világnézetű testületek küldjék ki. Csakis így remélhető, hogy az érdemes magánépítészek tudásuk alapján munkához is juttanak.

Román Ernő

— *Konfliktus a Levente-gyakorlatok körül.* A kötelező testnevelésről szóló törvény tudvalevően arra kötelezi azokat a munkaadókat, akik 18—21 év közötti korban levő tanoncokat foglalkozhatnak, hogy ezek után úgynevezett *Levente-adót* fizessenek, illetőleg őket hetenként kétszer délelben mentés fel a munka alól a tornagyakorlatokon való részvétel céljából. Ezt a rendelkezést a munkaadók sérelmesnek találták és úgy védekeznek ellene, hogy nem alkalmaznak leventeköteles korban levő tanoncokat, illetőleg elbocsátották a már alkalmazás-

ban levőket. Ez az előzménye annak az átiratnak, mely a főváros testnevelési tanácsától érkezett a középítési albizottsághoz és amelyet szerdai ülésén tárgyalta le az albizottság. Az átirat azt követeli, hogy az albizottság határozatilag zárja ki a közmunka-pályázatokból mindazokat a cégeket — elsősorban az ifj. Walla Rt.-ot és a Deutsch malátagyárat —, melyek inasainak a Levente-gyakorlatokon való megjelenését megakadályozták, vagy őket e miatt elbocsátották. Az átirat ismertetését hosszas és izgatott hangú vita követte. A keresztény párti bizottsági tagok kivétel nélkül a határozat kimondása mellett foglaltak állást. A blokk álláspontja ebben a kérdésben az volt, hogy mindaddig, amíg azok a tárgyalások, melyek az érdekképviselők között a Levente-gyakorlatok idejének megállapítására nézve folynak, be nem fejeződtek, ilyen büntető határozatot hozni nem szabad. A keresztény pártiak végül is meghajoltak a blokk szónokainak érvelése előtt és a bizottság megtagadta a Testnevelési Tanács kívánságának teljesítését.

— Autóbusz és aszfalt. A fővárosi autóbusszüzem — mint ismeretes, — nyolc autóbuszt rendelt próbaképpen különböző gyáraknál, hogy megállapíthassa, melyik típus felel meg legjobban a mi speciális viszonyainknak. Ezek autóbuszok a jövő hónap végén meg is érkeznek Budapestre és ezzel kapcsolatban ismét felmerül az uccák aszfalttal való burkolásának terve. A nyolc új autóbusz üzembeállításával ugyanis több útvonalon akarják az autóbusz-közlekedést megindítani, viszont a főváros jelenlegi útvizonyai ezt lehetetlenné teszik, mert a tervezett főútvonalak úttesteit gránitkockák borítják, amelyek tengelyrugótűrőssel és hasonló üzemzavarokkal fenyegetnek. Sürgősen át kell tehát térni — legalább ezeknél az útvonalaknál — a legtöbb külföldi nagyvárosban már régen meghonosított aszfaltburkolási-rendszerre. E kérdésben egyébként elhatározó lépésre kézzel a blokk, amennyiben még a jövő hét folyamán össze akarja hívni a közlekedési bizottságot, ahol az utak karbantartásának ügyét akarja szövéteni.

KÖZGAZDASÁG

Mit látunk a válságmérleg tükrében?

Írta: Dr. HAJDU MIKLÓS

a Magyar Tudakozódó Egylet vezérigazgatója

A Tartzok és Követel szaldója: zárómérleg, megnyitómérleg, felértékelt leltár egyenlege verejtekében fogant helyzetképeket rögzítenek papírra. Ezek a számoszlopok élénk vetítik hitelproblémáink rengeteg mérlegizásából egyebek között a következőket:

1. A Középeurópát aláaknázó válság kialudt kohók, füstetlen gyárkémények, elhullott egzisztenciák és megdermedt koncepciók pusztulásának világánál bizonyítja, hogy van valami, ami okaiban és okozataiban áttöri az országhatárokat. Ez a valami: az államháztartás és magángazdálkodás egymással szervesen összefüggő egyensúlya. Ha ma nem, hát holnap, az úgynevezett kiegyensúlyozott költségvetéssel kérdő állam is a maga tésén érzi, hogy a szomszédban kártyavárként omlanak össze kartelek, trösztök, cégek és vállalkozások.

2. Amíg egyetemes érvényű tételek, mondhatnám, gazdasági dogmák mindig csak nagykésőn és utólag kapják igazolásukat, addig tovább botorkálunk a *perpetuum immobile* (nem mobile!) útvesztőiben. Hitelező és adós már két esztendeje szinte egyebet sem tesz, csak tanulja a keserű leckét, hogy nem elég a lemorzsolódott státus maradékának kvótája körül marakodnia. Üzletben, forgalomban minden megállás — pusztulást jelent. Racionális és okos szanalás azon kezdődik, hogy külföldi hitel, belföldi hitel, rekonstrukciós kölcsön, beruházási program: tőke és munka a maga hivatottságában előzze meg a válság abnormitását.

3. A tavalyi 1925-ös esztendőben (a Magyar Tudakozódó Egylet évrő statisztikája szerint) 2394 bírői eljárás tárgyán szolgáló válság, (ennek keretében 2009 csődönkivüli kényszeresség és 385 csőd) jelzi a magyar kereskedelem és hitelélet vereszeségét. De nem helytálló, ha csupán a kereskedelem vereszeségéről beszélünk. Ebben a passzívában, a nemzetvagyon pusztulásában, közös ugyanis valamennyiünknek az érdekeltsége. Hol az a hitelbiztosítás, amely adott szolidaritásunknak ezt a kockázatát kivédené? Ámbár a megélőzésnek megvan a módja és lehetősége. Munkát, menél több munkát, menél több kenyeret kell juttatni menél előbb minden dolgos kéz számára. Ez a válság profilaxisa.

4. A közhitel biztonságának hadszinterén állva, — biznunk kell nemcsak államháztartásunk, de magángazdálkodásunk alapozottságában is. Az 1925-ös esztendő vereszeséglistája igaz, az egyik oldalon összeomlások mérlegelése, a másik oldalon azonban bizonyosága annak az erőpróbanak is, hogy ime, felfogtuk, ime, elkönyveltük a háború utáni hetedik háborús év katasztrófáit is. És várjuk erőnk és képességünk teljes készségében a — hitelt. Nem problémákban, nem elméletekben, de normális kamattétel mellett.

5. Az elmúlt év kegyetlen tapasztalatai után biztató jelenségek bátorítanak bennünket jobb idők fordulatainak hitére. Széchenyi tanítása: „A hitel a hitből folyik, s belőle a becsület és az adott szó szentsége. Az a legeszesebb kereskedő, aki a legbecsületesebb.” Vegyük észre, lássunk látó szemmel, hogy, ha akad is gonosz szándék a válság és egyezkedés konjunktúrájának csúf kihasználására, ez mégis ritka kivétel. A véres verejtekben dolgozó kereskedelem: nagy- és kisexisztencia, an grosszista és szatócs, a száz téherrel túlterhelt kalmár, ma is minden erejével védi címerpajzsának szepőtlen ségét.

BÚTOR

a legegyszerűbből, a legromább kivitelig, szolid árak mellett kaphatók
Modern Bútorszalón
Üllői út 14, Baross uca 11

BIZÁNC

KÁVEHÁZ ÉS ÉTTEREM

VI., TERÉZ KÖRÚT 34

Úri társaskörök részére a legideálisabb klubhelyiség a RÓZSALUGAS

Külön billiárd- és játéktér
Tánchelyiség. Zongora
Telefon 198—74

Még egy kartel... Tragikómikus tünete közgazdasági életünknek, úgy azok az iparágak, amelyek a belső fogyasztás kielégítése mellett exportra is termelnek, a nagy kapitalisták országok közgazdasági rendszerét iparkodnak követni és kartelekbe szervezkednek. A külföld nagyipari államaiban kártékonynak ismerték fel a valóban hatalmas export-tevékenységet folytató karteleteket, mennyivel kártékonyabb az nálunk, ahol a kartelek eddigi működése alatt is nyilvánvalóvá vált, hogy a kartel-szervezkedés csak a belső fogyasztással szemben tud eredményeket felmutatni. Az összes európai országok között a „legdrágább ország” vagyunk. Az importált árucikkek kétszer, háromszor olyan drágák mint a termelési helyen. De még a helyileg gyártott árucikkek is drágábbak, mint a külföldön. A cukor, a szesz és a többi kivételes jogokat és előnyöket élvező iparágak a kartel-rendszer mellett csak a belső fogyasztási területén tudnak magas árakat elérni, a külföldön örülnek, ha olcsón el tudják helyezni az itt eladhatatlan föltségeket. A malom-ipart eddig nem tudták tökéletes kartelbe szervezni. Most a Viktória-malom sajnálatos esetéből azt az egyetlen eredményt tudják leszűrni, hogy a kartel megalakításának lehetősége közelebb jutott a megvalósuláshoz. Szegény magyar fogyasztók! Még egy kartel áldásos működése fogja megdrágítani a mindennapi kenyeredet.

A Magyar Általános Hitelbank tőkeemelő közgyűlése hétfőn délelőtt folyt le Cziráky Antal gróf elnöklete alatt. Az igazgatóság javaslatához két részvényes szólalt fel, akiknek dr. Scitovszky Tibor vezérigazgató adta meg a felvilágosításokat. Ezután a közgyűlés egyhangúlag elfogadta az igazgatóság az alapító telemelésére vonatkozó javaslatát, amelynek értelmében az intézet részvénytőkéje 575.000 darab új részvény kibocsátásával 920 millió koronára emeltetik fel. Az új részvények — amelyek 1926 január 1-étől osztalékjogosultak — 3:1 arányban ajánlatnak fel a részvényeseknek darabonként 280.000 korona kibocsátási árfolyamon. Az elővételi jog már mai naptól, január 25-étől kezdődőleg február hó 10-éig bezárólag gyakorolható. A tőzsdén a Hitelbank részvényeit ma már ex elővételi jog jegyezték.

Gáspár Fülöp tűzifa-, kőszén- és faszénnagykereskedő cég, VI. Hungária körút 72. (Telefón: 39-60, 4-68, 60-21.) az Andrássy út és Aréna út sarkán táblával megjelölt indulóhelytől a telepig, a cég üzletfelei, vevői és az árut kísérő személyzet használatára díjtalan személyautójáratot létesített, mely 8-10 percenként közlekedik. Felkérjük ezúton t. vevőinket, hogy az útközbeni lopás megállítására végezt mindenki küldjön kísérőt.

Amint a gyermek kezében a kés nem fegyver, hanem a gyermeket sebz meg; vannak sérülések, amelyek nem azt kisebbítik, akik ellen emeltetnek, hanem megsértik a támadót.
Vázsonyi Vilmos

DEMOKRATA ÉLET

Es a hét a gazdasági problémák hete volt a demokrata körökben. Három körben ismertették gazdasági életünk kimagasló egyéniségei olyan problémákat, amelyek a mostani izgalmas politikai légkörben is, az egész közvéleményt foglalkoztatják: az építkezés, a calorizáció és a lakásfelszabadítás kérdését.

Quittner Ervin műépítész

a Központi Demokrata Körben tartott előadást „Városi építési problémák” címen, szombaton. Erről külön cikkben számolunk be. Most szombaton Lázár Miklós tart előadást „Kossuthól—Tiszáig” címen.

Balkányi Kálmán,

az OMKE kiváló igazgatója a Józsefvárosi (XVII) Demokrata Kör vendége volt kedden este. Előadása elején Gyulai Párról emlékezett meg, akinek századik születésnapját most ünnepeljük. Nem szabad, hogy ennek a kiváló kritikai elmének emléke a mai kor rohanó eseményei közt elhalványuljon, mert az ő emléke azt a szókimondó bátorságot jelenti, mely a maga idejében a sovínizmus legvadabb tozódásba közepette ki merte mondani a közhangulattal szemben az igazságot, amikor újra piedesztálra emelte egy sárbatiport titánnak, Görgey Artúrnak emlékét. Ő mondotta a nemzetről a „Nemzethez” című ódájában, hogy „Góggel fittyet hányál az egész világnak...” és óvta a „csalalmoktól.” Milyen megszívlelendő szavak a jelenkor néhány vezetőpolitikusa számára!

Ezután a valorizáció kérdéséről beszélt. Szerinte a legrosszabb megoldás is jobb és hasznosabb a mai bizonytalan állapotnál. A legutóbbi Smith-jelentés fordítója igen pregnáns kifejezést alkalmazott, amikor bizonyos vonatkozásban a gazdasági életnek „tevékenységi kitörése”-ről számolt be. A kormány egész gazdasági politikája ilyen tevékenységi kitörésekben nyilvánul meg. Vagy nem tevékenységi kitörés-e, amikor ma, a frankügynök a gazdasági életre oly hátrányos bonyodalmat közt a lakás- és boltberek felszabadításáról kezd beszélni? A forgalmi adóról szólva, azt követeli, hogy mindaddig amíg ezt az igazságtalan adónemet meg nem lehet szüntetni, alkalmazzon a pénzügyi kormány olyan beszédszerű módot, mely takarékoskosságot jelent az állam és az adózó szempontjából egyaránt. Ebben a kérdésben különben adva van a megoldás lehetősége, mert az OMKE és a GyOSZ között most lefolyt tárgyalások során sikerült már igen sok cikkre vonatkozóan megállapodni a fázisrendszer behozatalára nézve. A néhány millió aranykoronás beruházás alig jelent valamit a kereskedelem és ipar lankadó vérkeringésének fölfrissítése szempontjából. Sokkal idősebb volna, ha a pénzügyi kormány a túlzottan magas vámokat szállítaná le és a beruházási program milliőből fedezné az így előálló hiányt, mert a vámok leszállítása megindítaná a gazdasági élet egészséges vérkeringését, egyúttal az olcsóbbodást is elősegítené.

Az üzlethelyiségek felszabadításával

kapcsolatban riktó képét festi annak a katasztrófális helyzetnek, amelybe egy ilyen rendelet a kereskedőtársadalmat hozná, nemcsak azért, mert a kereskedő esetleg kénytelen lenne a vevőközönység által megszokott üzlethelyiségét elhagyni, hanem azért is, mert a szabadáttett bért legtöbb esetben meg sem tudná fizetni a mai gazdasági viszonyok között. A bizalomválságról szólva, rámutat arra, milyen rabuliztikus és tarthatatlan állítás, hogy a kereskedelem válságának legfőbb okozója az, hogy túlsok nálunk a kereskedő. Statisztikai adatokkal igazolja, hogy Magyarországon lényegesen kevesebb kereskedő működik százelekeszerűen, mint akár Németországban, akár Svájcban. A kényszerűesség reformjától nem vár csodát.

A tanulságos és nagy tetszéssel fogadott előadást Vitéz Aladár ügy. elnök vezette be és Weiller Ernő dr. elnök közönte meg. Utána Vértes Emil, az OMKE alelnöke tiltakozott az üzlethérek felszabadítása ellen és éles szavakban számolt be arról a katasztrófális kárról, amit gazdasági életünknek a frankügy okozott. Dán Leó és Naményi Ernő dr., az Országos Iparegyesület igazgatója beszétek még az est folyamán.

A lakások és üzlethelyiségek felszabadításának kérdésével foglalkoztak annak a politikai vacsorának szónokai, melyet szerdán este rendezett

a Józsefvárosi (XIX) Demokrata Kör,

Körmöczy Zoltán dr. elnök bevezetőszavai után Bródy Ernő dr. össze-telte a főváros polgárságának és munkásságának súlyos helyzetét, a kereskedelem és ipar katasztrófáját, mely egymásután kergeti romlásba.

angyilkosságba oly emberek egész sorát, akiknek tisztességéhez a kételynek még az árnyéka sem férhet. Ebben a helyzetben kívánja a kormány sürgősen elintézni az üzlethelyiségek és lakások felszabadításának kérdését. 928.000 lakás van Budapesten és ezek 80 százaléka egy- és kétszobás. Hétsszáz ezer ember él ezekben a lakásokban, Budapest lakosságának háromnegyed része, néhol a legreményesebb tengődésben, egészségtelen zsúfoltságban, a tüdővész és betegségek martaléka gyanánt. Beesületben megöszült kereskedők vannak, akiknek ma már egész vagyona az a bolthelyiség, ahol — sajnos — gyéren jelentkező bevétel felkeresik és a kormány ezeket a *lőnkrement kereskedőket és iparosokat akarja megfosztani* attól az egyetlen menedéktől, ami számukra a múlt jobb és reményteljesebb napjaiból megmaradt, a védő hajléktól, a kenyeret adó üzlettől és műhelytől. *Ezt minden áron meg kell akadályozni.* Február 3-án a főváros közgyűlése foglalkozik majd a bolthelyiségek és lakások felszabadításával is. *A blokk meg fogja tenni kötelességét a főváros népével szemben.* Kiváncsi, akad-e olyan bizottsági tag, aki a lakások és boltok felszabadítása mellett fog szavazni.

Bródy Ernőnek nagy hatást keltett beszéde után Hajdu Marcel dr. ostromozta éles szavakban az utolsó években társzínre jutott kalandorpolitikát és

hívta fel összetartásra a polgárságot, majd Magyar Miklós tiltakozott az ellen, hogy a félrevezetett tömegek előtt hazafialnak merik feltüntetni azokat, akik a frankhamisítás gyalázatát zúdították az országra. Weiller Ernő az utóbbi napokban felbukkant kishitűséggel szemben hadakozott, Gáspár Fülöp pedig arról számolt be, hogy vaesora előtt megjelent előtte Ziegmüller és Grünfeld elnökök vezetésével a bérkocsis ipartestület küldöttsége és arra kérte, hogy a blokk az új autótaxi-rendszámok kiadásával kapcsolatban tiltakozzon oly igazságtalanságok ellen, mint amilyen az is, hogy *926 kocsi jut egy érdekképviseletnek akkor, amikor a fuvarosiparosok száza a legszörnyűbb nyomorban vannak.* Az est utolsó szónoka Bródy Ernőné volt, aki a női táborhoz való csatlakozásra szólította fel a jelenlevő hölgyeket.

A nők a gazdasági életben való elhelyezkedéséről, a női és férfimunkaerő harcáról számolt be kedden este dr. Dóczy Sámuel.

a Ferencvárosi Demokrata Körben (Központ.)

Utána Pakots József képviselő foglalkozott nagyobb beszédben a *politikai helyzettel* és megállapította, hogy *Vázsonyi Vilmos* küzdelme a frankügyben nem egy személy küzdelme a kormány vagy egyes egyének ellen, hanem a mai rendszer ellen. Súlyos meg-

próbáltatások elé nézünk, ha ebben a küzdelemben a hatalom azokkal a titkos erővel együtt, amelyeket annak idején a miniszterelnök így jelölt meg: „*van-nak szervezetekünk...*” megbuktatná az igazságot. Pakots után Pósta Sándor dr. *vázolta a nők helyzetét a politikában,* majd Román Ernő ismertette egyik legégetőbb problémájának, a *lakáskérdésnek, illetőleg az építkezés problémájának megoldását.* A beszédek sorát dr. Zahler Emil elnök nyitotta meg és Fekete József főtájtár zárta le.

Életjelt adtak magukról ezen a héten az

ifjúdemokraták

is, akik a *Józsefvárosi (XVII.) Demokrata Körben* tartották meg hétfőn, hetenként megismétlődő vitaestéik első előadását, mely alkalommal László György beszélt a mai Magyarország kialakulásáról.

Végül a pártélet igen jelentős mozzanatáról kell beszámolnunk:

megalakult az Erzsébetvárosi Demokrata Párt központi vezetősége, mely együttesen fogja irányítani a XIII., XIV., XV. és XVI. kerületi pártkörök ügyeit. Az ideiglenes vezetőség tagjai lettek: Elnök: Kiss Ferenc nyugelöljáró, alelnök: Magyar Miklós, főtájtár: dr. Virág Gyula. Az elnöki tanácsba Kreisler Jenőt, Benedek Dezsőt, dr. Kerekes Ödönt, dr. Schmidl Dávidot és Band Gézát választották meg.

NÓMOZGALOM

A Terézváros négy választókerületében ezen a héten szervezték meg a nőmozgalom intézőbizottságait. Dr. Vázsonyi Vilmosnéál gyűltek össze a Terézvárosi kerületek mozgalmának vezető asszonyai és dr. Baracs Marcellné, a Női Csoport országos elnöke *vázolta* előttük a közeljövő nagy feladatait. Nyomban meg is alakították a Terézváros választókerületeinek demokrata és szabadelvű női intézőbizottságát, amelyeknek tagjai a következők lettek:

IX. választókerület.

Dr. Kadosa Marcellné, Balázsné Rácz Stefánia, özv. Forgács Ignácné, Weiner Mátyásné, Komlós Sándorné, dr. Pető Sándorné, dr. Pető Ernőné, Wellkugel Gyuláné, Kovács Ernőné, Frank György-*né* és Balázs Sándorné.

X. választókerület.

Dr. Benedek Jánosné, dr. Rosenák Miksáné, dr. Purjesz Lajosné, Halász Manóné, Pollák Edéné, Vajda Jánosné, Hüvös Jakabné, Kelemen Józsefné, Pla-

ner Artúrné, Gellért Miksáné.

XI. választókerület.

Gáspár Fülöpné, Reimetter Árpádné, Upor Jenőné, Herczegh Béláné, Szalkay Istvánné, Haupt Samuné és Tarr Béláné.

XII. választókerület.

Frisch Zsigmondné, dr. Gálszécs Emilné, Neszmély Lajosné, Székely Mózesné, Stáhl Gézáné, Cserháty Margit és dr. Lendvay Sándorné.

Azokban a választókerületekben, ahol az intézőbizottság már megalakult, a legkomolyabb szervezés munkája folyik. E héten következik a Ferencvárosi, Lipót-*város* és Kőbánya zászlóbontása. Ezzel a Nemzeti Demokrata és Szabadelvű Női Csoportjainak pártélete a főváros egész területén megkezdődött.

A női csoport tagjai — nemesak az intézőbizottságok, hanem a kerületi szervezetek tagjai is — elsősorban a taggyűjtést végzik kitarító buzgalommal. Több, mint kétszáz gyűjtőívben az aláírók tömege igazolja, hogy a Női Csoport

szervezkedéséhez fűzött remények egyáltalában nem voltak túlzottak.

Az egyes kerületi női szervezetek párthelyiségül ideiglenesen a Demokrata Párt kerületi körhelyiségeit veszik igénybe. A kerületi elnökök mindenütt a legnagyobb készséggel fogadják be a női szervezeteket és minden rendelkezésre álló eszközzel igyekeznek a megalakulás, s a további szervezkedés munkájának a női tábor segítségére lenni.

Jogi, orvosi és háztartási tanácsadó a Női Csoport tagjai számára. Az elmúlt héten a Nemzeti Demokrata és Szabadelvű Női Csoport elnöksége elhatározta, hogy a főváros valamennyi választókerületében — egyelőre a kerületi demokrata körök helyiségeiben ingyenes jogi, orvosi és háztartási tanácsadó szervezet létesítenek már a közeljövőben. Hetankint egy-egy napon egy kitűnő jogász adja meg a női társadalomnak szükséges jogi felvilágosításokat, egy orvos ingyenes rendelőórát tart és egy nagy-szerű háziasszony a háztartási életben fontos felvilágosításokkal szolgál.

Laptulajdonos: dr. Vázsonyi János
Felelős kiadó: dr. Csergő Hugó

Szopogasson köhögés ellen

Szent István gyógymaláta- CUKORKÁT,

mert e tiszta Szent István malátakivonatból készült kiváló nyálkaoldószer enyhíti a légzőszervek lobos bántalmait.

Csak egy helyen kapható

Montírozott hamutányér 39.000 K-tól
Függönyök . . . . . 140.000 K-tól
150 cm. etamin . . . . . 24.000 K-tól

„Erma“ kézimunkaház
Budapest VIII. József körút 17
Telefon: József 57 szám

Krámer Adolf

festő- és mázoló-mester

Budapest I, Lágymányosi u. 4. Tel. J. 82-57

(Nemzetközi Urfeum) TABARIN VIII., Rákóczi út 63

Világvárosi műsor

Kezdeté 10 órákor Kezdeté 10 órákor

10 attrakció

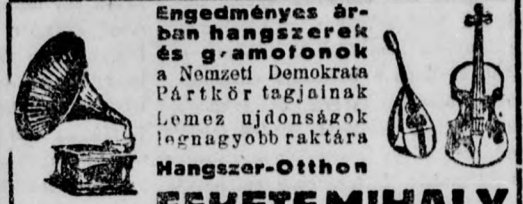
RÉZ, VASBUTOR sodrony, ágybetét
gyermekkocsik elis-
mert jóminőségénél fogva legolcsóbb **HIKKER** gyárában,
Budapest, VII., Dohány ucca 6. szám. Telefon: József 124-12

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek

BALASSA HUNGARIA
DROGERIA Budapest,
VIII. József körút 13

BÉRHÁZAKAT

előnyösen Schreyer üslynöksége BUDAPEST, VII.
Közvetít: urányi ucca 22

Engedélyes ár-
ban hangszerek
és gramofonok
a Nemzeti Demokrata
Pártkör tagjainak
Lemez újdonságok
legnagyobb raktára

Hangszer-Otthon

FEKETE MIHALY

Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

Váltóhitelt olesó kamat mellett folyó-
situnk a tóra, ék-
szerre, szőnyegre és
mindennemű árura. **BANK** és **ÁRUFORGALMI**
Nádor ucca 30. szám. Telefon: 108 84

Magyar utakra legalkalmasabb a

PIRELLI

PNEU ES TOMORGUMI

Képviselet:

Reiman Autókereskedelmi Rt.

OVOMALTINE

CONCENTRÁLT ERŐSÍTŐ TÁP-SZER.
A REGGELI ÉS UZSONNA TEJHEZ 2-3 KÁVÉSKANAL
OVOMALTINE FRISS ERŐT, JÓ IDEGEKET AD
TÁPLÁL, ERŐSÍT, HIZLAL!